

II этап Рэспубліканскай алімпіяды школьнікаў
на беларускай мове і літаратуры

Комплексная работа на беларускай мове і літаратуры

11 клас

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы											

22 лістапада 2014 г.

Заданне 1. Запішыце словы, у якіх гучаць наступныя гукі:

- а) [а], [ц], [дз], [а], [к]
- б) [э], [й], [ы], [к], [а]
- в) [і], [с], [а], [й], [р], [т], [а]
- г) [й], [т], [с], [а], [п], [э], [д]
- д) [а], [у], [к], [л], [й]
- е) [л], [а], [дз], [а], [м], [а], [б]

Максімальная колькасць балаў - 3

Заданне 2. Аформіце тэкст у адпаведнасці з існуючымі нормаў беларускай літаратурнай мовы. Лічбы запішыце словамі. Укажыце стыль тэксту і тып маўлення.

Віце...ская ратуша пабудавана пасля таго як горад у 1597 год...

(ў/у) след за Магілёв... і Пінск... атрымаў (М/м)агдэбур...кае права была бачна здалёку за колькі верст ад месца. Позняе асенняе сонца што ...чогра ў той кастрычніцкі дзень св...ціла над Віце...скім кра... ярка ззяла на в...лікіх шыбінах ву...кіх і высокіх аканіц ратушы з раз...бянымі балонамі. Калі гадзін...ік на ратушы паказаў по...дзень дз...верцы адмыслова зробле...ыя ў цыф...рблале ра...чыніліся і коннік з м...чом у ру... а за ім і фігура што сімвалізавала час уся ў белым з касой на плячы выехал... з дз...верцаў і павольна праплыў... вакол цыф...рблата. Звонкія трохі праніз...лівыя гукі музыкі паплылі над натоўпам што стаяў на плошчы і зачаравана пазіраў на відовішча (В. Інатава).

Максімальная колькасць балаў - 6.

Заданне 3. Вызначце, якія моўныя сродкі выкарыстаны ў сказах.

1. Лайдакі на варту сталі і адразу ж драмаць сталі.
2. Такая варта пахвалы не варта.
3. У калгас прывезлі мінімальныя ўгнаенні для ўгнаення палёў пад бульбу.
4. Нягледзячы на наступленне асенніх дажджоў, наступленне войск прыпынялася.
5. Белае пакрывала снегу пакрывала і палі, і лугі, і лясы.
6. Дэталі машыны сталі вырабляць з найлепшай сталі.
7. У вучоных запісках інстытута змешчаны артыкулы і маладых вучоных.
8. Кпіла пляма з мыла: ты мяне не змыла!
9. Стары казак ведаў многа казак.
10. Роўна ў дзевяць гадзін раніцы мы прыехалі ў Роўна.

Максімальная колькасць балаў - 5

Заданне 4. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Мощеная дорога прорезала по длине деревню и, вильнув вправо, ушла по деревянному мосту через неширокую, но быструю речку.

С моста хорошо проглядывалось освещенное солнцем песчаное дно, где, блестя серебряными чешуйками, беззаботно и беспорядочно сновали стайки рыб. Огромный черно-зеленый рак, шевеля длинными усами и оставляя за собой тоненькие бороздки, также беззаботно разгуливал по речному дну.

Метрах в полтора от моста, стоя по пояс в воде, сосредоточенно возились трое бойцов-гранатомётчиков. Рядом с ними на ветках ольшаника сохло стирное обмундирование (В. Богомолов).

Максімальная колькасць балаў - 6

Заданне 5. Абазначце ў словах корань і ўкажыце колькасць гукаў, з якіх ён складаецца.

рымлянін		тэарэтык		хімія	
абутнік		вулічны		незласліва	
расчоска		балаціраваць		ад'язджаць	

Максімальная колькасць балаў – 4,5

Заданне 6. Устанавіце адпаведнасць паміж радамі слоў і мовамі, з якіх словы былі запазычаны. Запішыце правільны адказ.

А. Фасон, кларнет, гараж, гравюра, гурман	1. 3 грэчаскай мовы
Б. Нефрыт, карозія, каталог, нігілізм, папірус	2. 3 польскай мовы
В. Баскак, султан, шацёр, магарыч, чобат	3. Са стараславянскай мовы
Г. Арфаграфія, эпіграма, аптэка, камета, космас	4. 3 лацінскай мовы
Д. Кавадла, кудлаты, рыдлёўка, гатунак, кабета	5. 3 нямецкай мовы
Е. Благі, дзесяціна, злак, храм, скрыжалі	6. 3 цюркскіх моў
Ж. Арышт, варта, шайба, штаб, дах	7. 3 французскай мовы

Максімальная колькасць балаў – 3,5

АДКАЗ:

Заданне 7. Расстаўце патрэбныя знакі прыпынку. Вызначце і запішыце структурны тып складанага сказа. Прывядзіце схему сказа.

* * *

Гляджу на ўсё ў радасным здзіўленні
 Як ластаўка гняздо старанна лепіць
 І як шчупак у затоне ломіць аер
 Як дзед-садоўнік беліць ногі вішням
 І песню пра Купаліньку пяс
 Як на світанні зоры паміраюць
 Каб нарадзіцца вечарамі зноў.
 (П. Панчанка.)

Максімальная колькасць балаў – 5

Заданне 8. З дэфармаваных сказаў узнавіце і запішыце:

1) складаназалежныя сказы;

2) сказы, якія не з'яўляюцца складаназалежнымі, указаўшы іх тып.

1. Ярка свяціць мес...ц і быць ціха. 2. Развітаўшыся з залаты бе...клапотны дз...цінства кожны належыць выйсці на сустрэча з юнацтва якое панесці мы на крылы смелыя надзеі і жаданні. 3. Любіць кніга яна дапамагаць вы разабрацца ў бл...таніна думкі яна навучыць вы паважаць чалавек. 4. Гады жы...ё яшчэ крыху адмераць хоць колькі час дзеля добрых справы! 5. Што ж і сама я зразумець на вусны з горыч святло жыць няўтульна і нясмела з нязменная прага крыло. 6. З далёкая сівая даўніна плысці над Няміга званы і стыць над ...остраў слёз што час мы віхурны прынесці. 7. Шлях ціснуцца паміж ствалы каб ведаць кожны без прынуку наш лёс як дол прарасці вузлы с...лянскія спрацаваныя рукі. 8. Горад вечарам гучная як вулей у шматлюдны свой гушчар і за цяжкія краты вуліцамі нешта позірк жада...е гарыць.

Максімальная колькасць балаў – 7

Заданне 9. Суаднясіце тэрміны і прыведзеныя значэнні.

А) тэрцэт	1) тры адносна самастойныя творы, якія аб'ядноўваюцца ў адзіны цыкл агульнасцю задумы, галоўных герояў, пераемнасцю сюжэта;
Б) трыпціх	2) трохскладовая стапа, дзе націскным з'яўляецца першы склад;
В) трылогія	3) трохрадкоўе;
Г) трыд	4) ансамбль з трох выканаўцаў;
Д) дактыль	5) паэтычны твор з трох адносна самастойных вершаў;
Е) амфібрахій	6) трохскладовая стапа, дзе націскным з'яўляецца другі склад.

Максімальная колькасць балаў – 5

Заданне 10. Запішыце прозвішчы (псеўданімы) пяці прадстаўнікоў беларускай літаратуры, якія жылі і працавалі ў XIX стагоддзі. А таксама па адным з найбольш вядомым іх творы.

Максімальная колькасць балаў – 5